

APSTIPRINĀT

Valkas novada dome (sēdes p. №10, 37.§
no 30.08.2012.)

Valkas novada domes
priekšsēdētājs

K. Albergs
30.08.2012.

Bērzu ezera (Bērzezers) zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

g. Korkilovs

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

Zinātniskais institūts "BIOR"
Zivju resursu pārvaldes
departamenta vadītājs
Georgs Korkilovs

SASKAŅOTS

[Signature]

Valsts vides dienests
Izstrādes un iekšējās lietu nodaļas
Tieslietu vienība
Nikolajs Liskins

Rīga, 2012

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu nodaļas darbinieki:

Jānis Birzaks, nodaļas vadītājs

Ēriks Aleksejevs, pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Māris Strūģis, pētnieks

Oskars Potapovičs, asistents

Jānis Šlūke, asistents

1. Ūdenstilpes raksturojums

Bērzu ezers (Bērzezers) atrodas Valkas novada teritorijā (25° 53' 00" / 57° 48' 40").

Ievērojot Civillikuma 1102., 1108. un 1113.pantu, kā arī MK 15.12.1998. noteikumu Nr. 453 "Par Zvejas tiesību izmantošanu privātajos ūdeņos" 2.punktu, zvejas tiesības ezerā pieder privāto ūdeņu īpašniekiem.

Ezera ūdens virsmas platība ir 15,5 ha (V/U "Meliorprojekts" 1999. gada dati), maksimālais dziļums – 7,9 m, vidējais – 3,6 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1975. gada dati).

Bērzu ezers ir caurtekošs. Tajā ietek 3 nelielas ūdensteces. No ezera iztek Žukupe, kas ietek Rikandas upē. Tālākā notece caur Sedu, Burtnieku ezeru un Salacu uz Rīgas jūras līci.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, vietām smilšaina.

Viršūdens aizaugums, ko galvenokārt veido niedres, mazāk meldri, kosas, kalmes, grīšļi un citi ūdensaugi, novērtēts ap 10 % no ezera ūdens virsmas platības.

Bērzu ezers pieder pie eitrofa tipa ezeriem, kam nav raksturīga īpaši augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezera krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk – mežs. Pie ezeru ir atsevišķas viensētas, tālāk – mazdārziņi. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Valkas novada teritorijas plānojumu 2010. – 2022. gadam Bērzu ezeram aizsargjoslas platums ir 50 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu, ap ezera krastu noteikta 4 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

Bērzu ezers atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā.

2. Ihtiofauna

No 30. līdz 31.05.2012. Bērzu ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 33, 35, 40, 45, 50, 60 un 70 mm, mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus.

2012. gada kontrolzvejā Bērzu ezerā tika konstatētas 5 zivju sugas: līdaka *Esox lucius*, plaudis *Abramis brama*, rauda *Rutilus rutilus*, asaris *Perca fluviatilis* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas 4 sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 75%, asari – 14%, plauži – 8% un akmeņgrauži – 3%.

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas 3 sugu zivis, no kurām pēc skaita: asari – 46%, raudas – 39% un plauži – 15%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas 2 sugu zivis, no kurām pēc skaita: līdakas – 50% un plauži – 50%.

Ar mazuļu vadu noķerti tikai asari.

Ar vēžu murdiem vēži netika noķerti.

Nozvejas statistikā no 1994. gada līdz 2009. gadam pieminētas 7 zivju sugas: līdaka, plaudis, rauda, līnis, karūsa, ālants un asaris.

Makšķernieku lomu uzskaites statistikā no 1978. gada līdz 1990. gadam pieminētas 6 zivju sugas: līdaka, plaudis, rauda, līnis, karpa un asaris.

Bērzu ezerā ielaisti sekojošu zivju sugu kāpuri un mazuļi: līdakas (1973., 1976., 1982., 1984., 1990., 2012.), (plauži – 1984.), karūsas (1978., 1985.), sudrabkarūsas (1975., 1976., 1978., 1982., 1983., 1985., 1987., 1988.), karpas (1976., 1978., 1982. – 1985., 1988.) un asari (1978.).

3. Ezera līdzšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Bērzu ezers apzvejots no 1994. gada līdz 2009. gadam. No 1964. gada līdz 1990. gadam ezers bija nodots lietošanā Mednieku un makšķernieku biedrībai. No 1994. gada līdz 2009. gadam ezeru apzvejoja individuālie zvejnieki.

Oficiāli reģistrētā nozveja deviņdesmitajos gados svārstījies no 16 kg līdz 51 kg (vidēji – 34 kg) gadā (1. tab.) ar vidējo produktivitāti 2,2 kg no hektāra (2. tab.) un no 2000. gada līdz 2009. gadam – no 6 kg līdz 29 kg (vidēji – 19 kg) gadā vai 1,3 kg/ha. Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

Makšķernieku zivju nozveja Bērzu ezerā no 1978. gada līdz 1990. gadam svārstījies no 73 kg līdz 971 kg (vidēji – 386 kg) gadā (3. tab.) ar vidējo produktivitāti 24,9 kg/ha (4. tab.).

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1994. gada līdz 2009. gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi zema – 1,6 kg/ha. Nozvejas pamatmasu veidoja asari, kam šajos gados vidējā produktivitāte ir attiecīgi 1,0 kg/ha, vienā gadā sasniedzot 1,9 kg/ha. Ievērojami mazāk nozvejotas līdakas un plauži, kam vidējā produktivitāte ir attiecīgi – 0,3 kg/ha un 0,2 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot: līdakām – 0,9 kg/ha un plaužiem – 1,0 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2012. gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas 3 sugu zivis, no kurām pēc masas: raudas – 45%, asari – 33% un plauži – 22%. Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas 2 sugu zivis, no kurām pēc masas: līdakas – 70% un plauži – 30%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Bērzu ezera zivju krājumu pamatmasu veido plauži, līdakas, raudas un asari. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 – 35 mm vidēji noķerts 0,2 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 0,1 kg, kas ir slikts rezultāts Latvijas ezeriem pavasara sezonā un slikts arī atbilstoša tipa ezeriem.

Zivju augšanas tempa analīze liecina, ka, salīdzinājumā ar citiem Latvijas ezeriem, asariem tas ir starp augstu un vidēju, līdakām – vidējs, raudām – starp vidēju un zemu, bet plaužiem – zems.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un makšķerētas, izmantojot to pašatražošanos. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos plauži, līdakas, raudas un asari. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju, makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 40 kg/ha, kas pie ezera laukuma 15 ha dod ap 0,6 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga palielināšana

- Regulāri var palielināt līdaku krājumus, ielaižot to kāpurus ap 500 gab./ha jeb 7500 gab. gadā vai mazuļus līdz 100 gab./ha jeb ap 1500 gab. gadā uz izmantojamo (dotajai zivju sugai piemērotāko) platību – aptuveni 15 ha. Gadījumā, ja līdakas intensīvi tiek atzvejotas (makšķerētas), to ielaišanas normas var palielināt.

- Iespējama arī zandartu šīgadeņu ielaišana ap 100 gab./ha jeb 1500 gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 15 ha. Ņemot vērā ezera

tipu, dabiski atražojošas zandartu populācijas izveidošanās varbūtība ir maza, tāpēc to daudzums būs atkarīgs no ielaišanas efektivitātes.

- Iespējams veikt zušu mazuļu ("stiklveida zušu") ielaišanu ap 100 gab./ha jeb 1500 gab. gadā vai paaudzētus zušu mazuļus 20 gab./ha jeb 300 gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 15 ha.

- Ezerā iespējams ielaist arī divvasaru karpas (vidējais svars ap 150 g) ap 50 gab./ha jeb 750 gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 15 ha. Mazāka izmēra karpu ielaišana būs samērā neefektīva, jo tās labāk par vietējām zivīm pieejamas līdakām.

- Iespējama arī dažāda vecuma sudrabkarūsu ielaišana līdz 100 gab./ha jeb ap 1500 gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 15 ha.

- Iespējama līņu mazuļu ielaišana līdz 100 gab./ha jeb ap 1500 gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 15 ha.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot rūpnieciskās zvejas noteikumus iekšējos ūdeņos.

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2009. gada 30. novembra noteikumiem Nr.1374 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Bērzu ezerā noteikts tīklu limits – 75 m. Katrus 25 m no tīklu kopgaruma var aizstāt ar 1 murdu un kopumā lietot līdz 3 mурdiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu. Pašvaldība reizi gadā līdz 1. jūlijam var iesniegt "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Amatierzveja – makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot vispārējos makšķerēšanas noteikumus.

6.2.2. Lai regulētu makšķernieku skaitu, ietekmi uz vidi, limitētu zivju krājumu izmantošanu un iegūtu papildus līdzekļus zivju krājumu papildināšanas pasākumu veikšanai, ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu.

6.2.3. Licencēto makšķerēšanu organizē, saņemot pašvaldības pilnvarojumu, un, ievērojot Ministru kabineta 2003. gada 14. oktobra noteikumu Nr. 574 "Licencētās amatierzvejas – makšķerēšanas – kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu, kurā var tikt paredzētas atkāpes no vispārējiem makšķerēšanas noteikumiem, ja:

- tiek nodrošināta regulāra zivju krājumu papildināšana makšķernieku vajadzībām, ielaižot zivis, kas ir galvenie makšķerēšanas objekti (līdakas, zandarti, karpas u.c.);
- noteikta atbildīgā pašvaldības vai Valsts vides dienesta pilnvarota persona, kas piedalās vides un zivju resursu aizsardzības un uzraudzības pasākumos;
- tiek veikti Valmieras reģionālās vides pārvaldes ieteikti pasākumi ezera ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai vai saglabāšanai;
- makšķerniekiem tiek sniegti noteikti pakalpojumi, kas var ietvert makšķerēšanas vietu aprīkošanu un sakopšanu, laivu bāzu un atpūtas vietu izmantošanas iespējas, laivu un makšķerēšanas rīku īri, konsultācijas par makšķerēšanas vietām u.c.

6.3. Zivju krājumu pavairošana un papildus aizsardzība

- Lai pastiprinātu zvejas kontroli un apkarotu iespējamo maluzvejniecību Bērzu ezerā, zivju krājumu aizsardzībā būtu vēlams iesaistīt pašvaldības pilnvarotas personas.

- Tā kā Bērzu ezerā ir pietiekami labi apstākļi zivju nārstam un attīstībai, tad nav nepieciešams veikt zivju dzīvotņu un nārsta vietu uzlabošanas pasākumus.

1. tabula

Zivju rūpnieciskā nozveja Bērzū ezerā 1994. – 2009. gadā (kg)

Gads	Līdaka	Plaudis	Rauda	Līnis	Karūsa	Ālants	Asaris	Kopā
1994	2	2	-	-	-	-	16	20
1995	9	4	2	-	-	-	30	45
1996	12	16	-	-	-	3	20	51
1997	14	16	-	5	-	-	-	35
1998	8	7	4	-	-	-	20	39
1999	-	3	2	-	-	-	11	16
2000	1	1	3	-	-	-	8	13
2001	2	-	3	-	-	-	16	21
2002	1	-	1	-	2	-	18	22
2003	1	-	2	-	-	-	8	11
2004	2	-	-	-	-	-	4	6
2005	5	-	-	-	-	-	15	20
2006	4	-	-	-	-	-	24	28
2007	5	-	-	-	-	-	15	20
2008	11	-	-	-	-	-	18	29
2009	9	-	-	-	-	-	14	23

2. tabula

Bērzū ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1994. – 2009. gadā (kg/ha)

Gads	Līdaka	Plaudis	Rauda	Līnis	Karūsa	Ālants	Asaris	Kopā
1994	0.1	0.1	-	-	-	-	1.0	1.2
1995	0.6	0.3	0.1	-	-	-	1.9	2.9
1996	0.8	1.0	-	-	-	0.2	1.3	3.3
1997	0.9	1.0	-	0.3	-	-	-	2.2
1998	0.5	0.5	0.3	-	-	-	1.3	2.6
1999	-	0.2	0.1	-	-	-	0.7	1.0
2000	0.1	0.1	0.2	-	-	-	0.5	0.9
2001	0.1	-	0.2	-	-	-	1.0	1.3
2002	0.1	-	0.1	-	0.1	-	1.2	1.5
2003	0.1	-	0.1	-	-	-	0.5	0.7
2004	0.1	-	-	-	-	-	0.3	0.4
2005	0.3	-	-	-	-	-	1.0	1.3
2006	0.3	-	-	-	-	-	1.5	1.8
2007	0.3	-	-	-	-	-	1.0	1.3
2008	0.7	-	-	-	-	-	1.2	1.9
2009	0.6	-	-	-	-	-	0.9	1.5

3. tabula

Makšķernieku zivju nozveja Bērzū ezerā 1978. - 1990. gadā (kg)

Gads	Līdaka	Plaudis	Rauda	Līnis	Karpa	Asaris	Nešķirotas	Kopā
1978	70	-	40	15	-	25	-	150
1979	100	60	70	30	20	50	40	370
1980	80	120	80	40	40	60	70	490
1981	113	261	193	108	147	117	32	971
1982	70	120	140	50	30	70	40	520
1983	110	100	130	60	130	50	90	670
1984	243	76	173	39	127	62	86	806
1985	70	-	120	30	30	130	-	380
1986	30	10	50	-	20	50	10	170
1987	50	5	15	3	10	50	5	138
1988	20	3	10	-	10	20	10	73
1989	16	16	17	14	6	25	11	105
1990	40	20	15	25	20	30	30	180

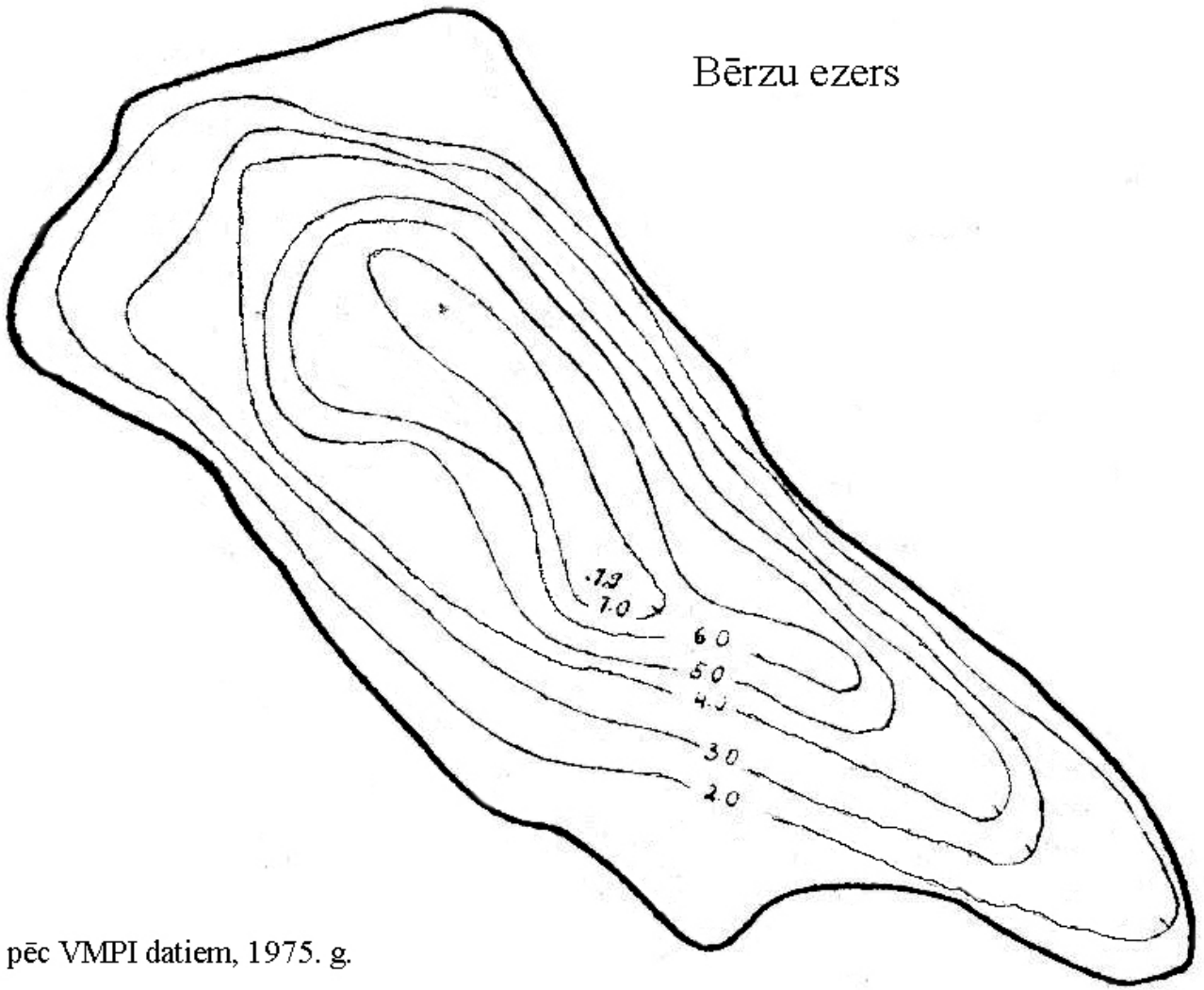
4. tabula

Bērzū ezera makšķernieku zivju nozvejas produktivitāte 1978. – 1990. gadā (kg/ha)

Gads	Līdaka	Plaudis	Rauda	Līnis	Karpa	Asaris	Nešķirotas	Kopā
1978	4.5	0.0	2.6	1.0	0.0	1.6	0.0	9.7
1979	6.5	3.9	4.5	1.9	1.3	3.2	2.6	23.9
1980	5.2	7.7	5.2	2.6	2.6	3.9	4.5	31.7
1981	7.3	16.8	12.5	7.0	9.5	7.5	2.1	62.7
1982	4.5	7.7	9.0	3.2	1.9	4.5	2.6	33.4
1983	7.1	6.5	8.4	3.9	8.4	3.2	5.8	43.3
1984	15.7	4.9	11.2	2.5	8.2	4.0	5.5	52.0
1985	4.5	0.0	7.7	1.9	1.9	8.4	0.0	24.4
1986	1.9	0.6	3.2	0.0	1.3	3.2	0.6	10.8
1987	3.2	0.3	1.0	0.2	0.6	3.2	0.3	8.8
1988	1.3	0.2	0.6	0.0	0.6	1.3	0.6	4.6
1989	1.0	1.0	1.1	0.9	0.4	1.6	0.7	6.7
1990	2.6	1.3	1.0	1.6	1.3	1.9	1.9	11.6

Bērzū ezers

pēc VMPI datiem, 1975. g.